

Ministerie van Justitie en Veiligheid

> Retouradres Postbus 20301 2500 EH Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Directoraat-Generaal
Vreemdelingenzaken**
Directie Migratiebeleid
Bureau Internationale Migratie

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Ons kenmerk
2154369

Uw kenmerk
2017Z15197

*Bij beantwoording de datum
en ons kenmerk vermelden.
Wilt u slechts één zaak in uw
brief behandelen.*

Datum 15 december 2017
Onderwerp Antwoorden Kamervragen over reddingsmissies op zee

Bijgaand zend ik u, mede namens de Minister van Buitenlandse Zaken en de Minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, de antwoorden op de schriftelijke vragen die zijn gesteld door de leden Van Dijk en Karabulut (beiden SP) over reddingsmissies op zee.

Deze vragen werden ingezonden op 13 november 2017 met kenmerk 2017Z15197.

De Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid,

Mark Harbers

Antwoorden Kamervragen van de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid mede namens de minister van Buitenlandse Zaken en de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking op vragen van de leden Van Dijk en Karabulut (beiden SP) over reddingsmissies op zee (ingezonden 13 november 2017; nr. 2017Z15197)

**Directoraat-Generaal
Vreemdelingenzaken**
Directie Migratiebeleid
Bureau Internationale
Migratie

Datum
15 december 2017

Ons kenmerk
2154369

Vraag 1

Deelt u de mening dat Libië geen veilig land is, onder andere omdat vluchtelingen in Libië op grote schaal worden gedetineerd en vanwege de mensensmokkel die circa 390 miljoen dollar per jaar bedraagt? Deelt u de mening dat vluchtelingen niet naar Libië (terug)gestuurd kunnen worden omdat het een schending zou zijn van het principe van non-refoulement?

Vraag 2

Erkent u dat de Europese Unie (EU) investeert in training van de Libische kustwacht en daarmee ondersteuning verleent aan "pull back operaties" waardoor vluchtelingen in Libië vast komen te zitten?

Vraag 3

Deelt u de mening - gezien het voorgaande - dat de EU medeplichtig is aan het terugsturen van vluchtelingen naar een onveilig land? Welke stappen onderneemt u om hiermee te stoppen?

Antwoorden op vraag 1, 2 en 3

Het kabinet deelt de mening dat Libië geen veilig land is. De omstandigheden voor vluchtelingen en migranten zijn slecht. Samen met UNHCR en IOM wordt daarom gewerkt aan de verbetering van deze omstandigheden, registratie en toegang tot medische zorg en voedselvoorziening. Nederland dringt zowel in bilateraal als in multilateraal verband bij de Libische autoriteiten aan op verbetering van de opvang, het aanpakken van straffeloosheid en toegang voor internationale organisaties tot de detentiecentra in Libië. Daarnaast werken Nederland en de EU samen met de Internationale Organisatie voor Migratie aan de vrijwillige terugkeer van migranten naar het land van herkomst. Dat werpt vruchten af: steeds meer migranten kiezen ervoor om vrijwillig terug te keren naar hun thuisland (in 2017 al meer dan 11.000 vanuit Libië).

Uiteindelijk vereist een duurzame oplossing het voorkomen dat migranten überhaupt de noodzaak voelen om via Libië de reis naar Europa te wagen met alle risico's van dien. De aanpak van grondoorzaken, informatiecampagnes en de strijd tegen mensensmokkel en -handel zijn dan ook integraal onderdeel van de Nederlandse inzet. Daarbij blijft Nederland zich inzetten voor stabilisatie van Libië door o.a. capaciteitsopbouw van lokale overheden, het bij elkaar brengen van de strijdende partijen in Libië onder leiding van de VN en het faciliteren van veiligheidsdialogen.

In het kader van zijn wettelijke taak voert de Libische kustwacht controle uit over de territoriale wateren van Libië en coördineert hij reddingsoperaties in het door Libië ingestelde opsporings- en reddingsgebied dat ook buiten de territoriale wateren ligt. Wanneer de Libische Kustwacht in dit kader migranten onderschept en drenkelingen redt, ligt het in de rede dat zij in Libië aan wal worden gebracht. Van terugsturen van vluchtelingen naar Libië door de EU is geen sprake. De

Europese Unie investeert in training van de Libische kustwacht als onderdeel van de opbouw van de Libische staat. Bij deze training is er ook aandacht voor mensenrechten.

**Directoraat-Generaal
Vreemdelingenzaken**
Directie Migratiebeleid
Bureau Internationale
Migratie

Vraag 4

Kent u het artikel 'The Central Mediterranean: European Priorities, Libyan Realities'?

Datum
15 december 2017

Ons kenmerk
2154369

Antwoord op vraag 4

Ja.

Vraag 5

Hoe verklaart u de drastische verlaging van de migratiestroom uit Libië sinds juli 2017, terwijl de migratiestroom naar Libië nauwelijks is afgenomen en het aantal vluchtelingen in officiële detentiecentra niet is toegenomen? Is het mogelijk dat de vluchtelingen zich bevinden in de handen van mensenhandelaren?

Antwoord op vraag 5

Sinds juli 2017 zijn de irreguliere aankomsten van migranten in Italië vanuit Libië afgenomen, ten opzichte van 2016. Niet uitgesloten kan worden dat zich vluchtelingen bevinden onder deze migranten. Redenen voor deze afname zijn de geïntensifieerde inspanningen van de EU en de lidstaten op de gehele centrale mediterrane route, die er onder andere toe geleid hebben dat minder migranten via Agadez naar Libië reizen en meer migranten met hulp van IOM naar hun land van herkomst terugkeren. Ook wordt intensief samengewerkt met nationale en lokale Libische autoriteiten om mensensmokkel tegen te gaan. Mede daardoor treedt de Libische kustwacht intensiever op in haar opsporings- en reddingsgebied.

Libië is een door conflict verscheurd land waar een veelheid aan actoren actief is en waar effectief centraal gezag ontbreekt. Het is dan ook mogelijk dat mensenhandelaren hier misbruik van maken. Berichtgeving van CNN, waarover u eveneens vragen¹ hebt gesteld, illustreert dit.

Vraag 6

Deelt u de mening dat het onacceptabel is dat als zich mensensmokkelaars bevinden onder de Libische kustwacht, die gefinancierd wordt door de EU? Wat wordt er momenteel gedaan om te zorgen dat de Libische kustwacht vrij is van dergelijke corruptie?

Antwoordn op vraag 6

De leden van de Libische kustwacht die door de EU worden getraind ondergaan een uitgebreide vetting-procedure, die onder ander wordt uitgevoerd in samenwerking met EUROPOL en de inlichtingendiensten van Italië en het Verenigd Koninkrijk. Voorts monitort de EU maritieme operatie EUNAVFOR MED Sophia het optreden van de Libische kustwacht door verzameling van informatie, monitoring op afstand en overleg met de Libische autoriteiten. De monitoring is onder meer gericht op:

- activiteiten van de eenheden van de Libische kustwacht, inclusief hun vertrek- en aankomsttijden, operatiegebied en inzet;

¹ Kamervragen met kenmerk 2017Z15767

- informatie over het geheel van het opereren van de Libische kustwacht; en
 - periodieke overleggen tussen de vertegenwoordigers van de operatie en de Libische kustwacht om de rapportage van de gemonitorde inzet te bespreken.
- Zorgen over mogelijke corruptie en infiltratie van mensensmokkelaars in de Libische kustwacht kaarten Nederland en de EU aan in het kader van de dialoog met de Libische kustwacht, waaronder tijdens de bovengenoemde periodieke overleggen.

**Directoraat-Generaal
Vreemdelingenzaken**
Directie Migratiebeleid
Bureau Internationale
Migratie

Datum
15 december 2017

Ons kenmerk
2154369

Vraag 7

Klopt het dat de Libische kustwacht vluchtelingen dwong om mee terug te gaan naar Libië tijdens een reddingsactie door Sea-Watch op internationale wateren, met als gevolg vijf dode migranten? 3)

Vraag 8

Deelt u de mening dat de Libische kustwacht niet de rechtsmacht heeft om vluchtelingen vanuit reddingsboten terug te nemen uit internationale wateren?

Vraag 9

Wat is het verdere verloop van deze zaak?

Vraag 12

Heeft u contact gehad met Italië over dit incident? Zo ja, wat is er besproken? Zo nee, bent u bereid om te vragen welke bewijzen er zijn voor relaties tussen ngo's en mensensmokkelaars?

Antwoorden op vraag 7, 8, 9 en 12

Naar de nadere toedracht van het door u genoemde incident doen de lokale Italiaanse autoriteiten onderzoek. Nederland houdt contact met hen hierover.

Op basis van het zeerecht hebben alle schepen een plicht om hulp te verlenen aan eenieder die zij op zee in levensgevaar aantreffen, zoals hier het geval was. De Libische kustwacht heeft een reddingsoperatie uitgevoerd en de geredde personen mee terug genomen naar Libië. De geredde personen vielen onder de rechtsmacht van Libië. Bij het uitvoeren van een reddingsoperatie dienen de mensenrechten van de te redden personen te worden gerespecteerd.

Vraag 10

In hoeverre worden reddingsboten van ngo's tegengewerkt door zowel de Libische kustwacht als de Italiaanse inlichtingendiensten?

Antwoord 10

Om de samenwerking te verbeteren heeft Italië met betrokkenheid van de Europese Commissie en Frontex en in samenwerking met een aantal ngo's een gedragscode opgesteld voor reddingsoperaties op de Middellandse Zee. Hiermee hebben ngo's zich onder andere gecommitteerd aan de afspraak om de Libische territoriale wateren niet te betreden, tenzij sprake is van een acute noodsituatie. De Libische autoriteiten zijn ten slotte primair verantwoordelijk voor de gang van zaken in de Libische territoriale wateren en ten aanzien van reddingsoperaties in het Libische opsporings- en reddingsgebied dat daar deels buiten ligt. De afspraken in de gedragscode moeten voorkomen dat er informatie verloren gaat die essentieel is in de strijd tegen criminele organisaties die zich onder andere met mensensmokkel bezighouden en dat deze organisaties misbruik maken van

de reddingsoperaties door ngo's. De gedragscode zou ook moeten leiden tot meer inzicht in de wijze waarop reddingsoperaties worden uitgevoerd en hoe deze gefinancierd worden. Ook is opgenomen dat ngo's, op verzoek van de competente nationale autoriteiten, in zullen stemmen met het toelaten van opsporingsambtenaren op de schepen ten behoeve van onderzoek naar criminele organisaties die zich onder andere bezighouden met mensensmokkel- en handel.

**Directoraat-Generaal
Vreemdelingenzaken**
Directie Migratiebeleid
Bureau Internationale
Migratie

Datum
15 december 2017

Ons kenmerk
2154369

Vraag 11

Klopt het dat de Italiaanse inlichtingendienst het reddingschip van Save the Children heeft geïnfiltreerd in een poging om aantijgingen van samenwerking met smokkelaars hard te maken? Zo ja, vindt u dit aanvaardbaar?

Antwoord 11

Nederland kan geen informatie verstrekken over buitenlandse onderzoeken.

1)

https://www.vluchtelingenwerk.nl/sites/public/Vluchtelingenwerk/nieuws/Buiten_de_muren_van_Fort_Europa_NoNotes_ONLINE.pdf

2) Refugees Deeply (oktober 2017). The Central Mediterranean: European Priorities, Libyan Realities

3) NOS (6 oktober 2017). Gesteggel Sea-Watch en Libië over gezonken vluchtelingenboot. <https://nos.nl/artikel/2201601-gesteggel-sea-watch-en-libie-over-gezonken-vluchtelingenboot.html>